

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра логіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛПА

«31» 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА
для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 Релігієзнавство
освітній рівень	перший (бакалавр)
освітня програма	Релігієзнавство
спеціалізація	-
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	IV
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Бауліна Таміла Ельханівна, к.філос.н., доцент кафедри логіки

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. Масинка Н «31» 08 2022р.
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__р.

КИЇВ – 2021

Розробники: Бауліна Таміла Ельханівна, к. філос. н., доцент кафедри логіки

Затверджено

« 27 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри логіки

[підпис] (Ірина ХОМЕНКО)

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії [підпис] (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » серпня 2021 року

*Ірина Маслікова ка 2022 - 2023 н.р. Пр. №2 від 31.08.2022р.
Маслікова І.І. [підпис]*

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань з теорії риторики; розвиток умінь та навичок ефективної комунікації, а також опанування етапів підготовки до виголошення ораторських промов з метою переконання в різних життєвих ситуаціях.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні загальнонаукові теорії та методи досліджень; основні формально-логічні закони, а також основні вимоги до правильності процесу мислення.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та процесів для створення промови; правильно будувати міркування, спираючись на закони логіки та види міркувань; робити раціональні висновки з наявної інформації.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення до подій та явищ різноманітного характеру; використання інформативних джерел; робота з фаховою літературою.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Риторика» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у 4 семестрі бакалаврату. В межах навчальної дисципліни студенти знайомляться з предметом риторики, її завданням, теоретичними основами, модусами публічного виступу. Розгляд основних розділів риторики, а також етапів підготовки до ораторської промови, формує у студентів необхідні навички для професійної комунікативної діяльності. Розглядається поняття «стратегія оратора» та його компоненти, основні жанри ораторських промов, типи підготовки до публічного виступу, структура ораторської промови, поняття аргументації і критики. На основі модусів публічного виступу: логосу, етосу, патосу, встановлюються відповідні види аргументів. Завдяки розгляду риторичних фігур і тропів, обґрунтовується доцільність їхнього використання в ораторській промові. Визначається специфіка невербальних засобів оратора як важливого елемента при виголошенні промови.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про етапи підготовки до публічного виступу для забезпечення якісної презентації своєї позиції у різних комунікативних ситуаціях. У результаті навчання студенти мають продемонструвати свої вміння відстоювати власну позицію і за необхідності грамотно критикувати співрозмовників.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 7. Здатність проведення дослідження на належному рівні.

ФК 2. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

5. Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	особливості риторики як науки	Лекція, семінари	Усні відповіді, дискусії,	10

			підсумкова контрольна робота	
1.2	основні етапи розвитку риторики як науки, модуси публічного виступу	Лекція, семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1, підсумкова контрольна робота	5
1.3	види засобів прикрашення промови: риторичні фігури й тропи	Лекція, семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №3, підсумкова контрольна робота	5
1.4	способи запам'ятовування тексту, невербальні засоби оратора, специфіку виголошення ораторських промов	Лекція, семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1, підсумкова контрольна робота	10
	Вміти:			
2.1	розробляти предмет ораторської промови, збирати й ефективно систематизувати матеріал із визначеної теми, структурувати промову, забезпечувати зв'язок між її структурними частинам	Семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1	10
2.2	створювати ефективну аргументацію для підтримки своєї позиції, а також критику щодо інших позицій	Семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1, №2	5
2.3	застосовувати прийоми виразності для створення переконуючих промов	Семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1	5
2.4	виголошувати промову, використовуючи невербальні прийоми впливу на аудиторію	Семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1	20
	Комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Семінари	Усні відповіді, дискусії	5
3.2	грамотно презентувати результати проведених риторичних досліджень у вигляді доповідей, промов, есе, презентацій, мати свою позицію стосовно обговорюваної теми	Семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1, №4	10
	брати участь у фахових дискусіях у	Семінари	Усні відповіді,	5

3.3	процесі роботи в аудиторії		дискусії	
	Автономність та відповідальність:			
4.1	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язані з верифікацією результатів існуючих досліджень у порівнянні їх із результатами власних досліджень, з метою побудови якісної аргументації в публічних виступах	Семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №1	5
4.2	нести відповідальність за достовірність та незаангажованість оцінки публічних виступів з позиції риторики	Семінари, самостійна робота	Усні відповіді, дискусії, самостійна робота №2	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
	Програмні результати навчання												
ПРН 4. Організувати процес навчання і самоосвіти.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 11. Застосовувати релігійнознавче знання та методи наукового дослідження релігії для практичного вирішення сучасних соціокультурних проблем (забезпечення прав людини на свободу віросповідання, міжрелігійних відносин, міжрелігійного діалогу, державно-церковних відносин, віруючих і невіруючих, релігійної освіти, медичних та екологічних проблем тощо).					+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 30% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.4); (**комунікація** 3.1– 3.3); (**автономність та відповідальність** 4.1– 4.2), що складає 70% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. Усна відповідь, доповнення та участь у дискусіях на семінарах, у тому числі обговорення ораторських промов: РН 1.1 – 1.4, 2.1 – 2.4, 3.1 – 3.3, 4.1, 4.2 – 12 / 18 балів.
2. Самостійна робота № 1 (підготовка та презентація ораторської промови): РН –2.1 – 2.4, 3.2, 4.1 – 14 / 20 балів.
3. Самостійна робота №2 (аналіз ораторської промови): РН 1.4, 2.2, 4.2 – 5 / 10 балів
4. Самостійна робота №3 (прикрашення тексту засобами виразності): РН – 1.3 – 7 / 14 балів
5. Самостійна робота №4 (підготовка презентації на тему «Аргументи до логосу,

етосу, патосу в рекламі»): РН – 1.2, 3.2 – 10 / 18 балів.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні відповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (аналіз ораторської промови, підготовка та презентація ораторської промови, прикрашання тексту засобами виразності, підготовка презентації на тему «Аргументи до логосу, етосу, патосу в рекламі»). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати розглянуті на семінарі питання в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі: РН 1.1 – 1.4 – 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, передбачена співбесіда з тих питань, які винесено на залік.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота: усна відповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах, у тому числі обговорення ораторських промов	Семінари протягом семестру	«2» x 6 = 12	«3» x 6 = 18
Самостійна робота	До тем 2-7: Самостійна робота № 1 (підготовка та презентація ораторської промови) – презентація на семінарах протягом семестру	«14» x 1 = 14	«20» x 1 = 20

	До теми 3: Самостійна робота №2 (аналіз ораторської промови) – квітень	«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10
	До теми 5 : Самостійна робота №3 (прикрашення тексту засобами виразності) – квітень	«7» x 1 = 7	«14» x 1 = 14
	До теми 7: Самостійна робота №4 (підготовка презентації на тему «Аргументи до логосу, етосу, патосу в рекламі») – травень	«10» x 1 = 10	«18» x 1 = 18
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-7	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна відповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах, у тому числі обговорення ораторських промов:

3 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання;

2 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання, допускає несуттєві неточності;

1 бал – студент поверхово володіє навчальним матеріалом, не демонструє глибини знань, має у відповіді суттєві неточності.

2. Самостійна робота № 1 (підготовка та презентація ораторської промови):

20-17 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, логічно та послідовно викладає власну позицію, вільно та аргументовано її презентує, критично оцінює контрпозиції, виявляє самостійність у підготовці промови;

16-14 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, допускаються несуттєві неточності;

13-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, має суттєві помилки в роботі, демонструє не самостійність у виконанні завдання.

3. Самостійна робота №2 (аналіз ораторської промови):

10-6 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність, достовірність,

незаангажованість в аналізі обраної ораторської промови;

5-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно його викладає, поверхово здійснює аналіз обраної ораторської промови, робота містить помилки.

4. Самостійна робота №3 (прикрашення тексту засобами виразності):

14-11 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, логічно та послідовно викладає власну позицію, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, демонструє відмінні знання при використанні засобів прикрашення;

10-6 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати засобів прикрашення в тексті, допускаються несуттєві неточності;

5-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, використовує недостатню кількість засобів прикрашення, має суттєві помилки в роботі, демонструє не самостійність у виконанні завдання.

5. Самостійна робота №4 (підготовка презентації на тему «Аргументи до логосу, етосу, патосу в рекламі»):

20-17 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, логічно та послідовно викладає власну позицію, вільно та аргументовано її презентує, виявляє творчий підхід до пошуку аргументів в рекламі, проявляє самостійність у підготовці до завдання;

16-14 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, допускаються несуттєві неточності;

13-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, наявна недостатня кількість знайдених аргументів у рекламі, виявляються суттєві помилки в роботі, демонструє не самостійність у виконанні завдання.

6. Підсумкова контрольна робота:

20-18 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання;

17-15 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання, допускаються несуттєві неточності, помилки;

14-12 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, робота містить суттєві неточності;

11-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, має суттєві помилки в роботі, демонструє не самостійність у виконанні завдань.

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Тема 1. Риторика як наука: сутність та цілі	4	2	
2	Презентація самостійної роботи № 1 (ораторська промова)		10	30
3	Тема 2. Розділи класичної риторики. Інвенція як розділ риторики	4	2	
4	Тема 3. Аргументація і критика. Самостійна робота №2 (аналіз ораторської промови)	4	4	8
5	Тема 4. Диспозиція як розділ риторики	4	2	
6	Тема 5. Основні засади елокуції як розділу риторики. Самостійна робота №3 (прикрашання тексту засобами виразності)	4	4	10
7	Тема 6. Меморія як розділ риторики	4	2	
8	Тема 7. Акція як розділ риторики. Невербальні засоби оратора. Самостійна робота №4 (підготовка презентації на тему «Аргументи до логосу, етосу, патосу в рекламі»)	4	4	12
9	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг – **120 год.**, у тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. *Абрамович С.Д. Чікарькова М.Ю.* Риторика: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2001. 240 с.
2. *Колотілова Н.А.* Риторика. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
3. *Конверський А.Є.* Критичне мислення. 2-ге вид. перероб. та доп. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К.: Центр учбової літератури, 2020. 368 с.
4. *Крикун В.Ю.* Риторика. Навчальний посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2019. 224 с.

Додаткова:

1. *Аристотель.* Поэтика. Риторика. Киев: Издательский союз «Андронум», 2020. 152 с.
2. *Бредемайер К.* Черная риторика: Власть и магия слова. 16-е изд. М.: Альпина Паблишер, 2019. 183 с.
3. *Герасимова И.А.* Введение в теорию и практику аргументации. Учебное пособие. М.: Университетская книга, Логос, 2007. 310 с.
4. *Еемерен Ф. ван, Гроотендорст Р., Хенкеманс Ф.С.* Аргументация: анализ, проверка, представление. СПб.: Филологический ф-т СПбГУ, 2002. 160 с.
5. *Еемерен Ф. ван, Гроотендорст Р.* Аргументация, коммуникация и ошибки. СПб.: «Васильевский остров», 1992. 207 с.
6. *Ивин А.А.* Риторика: искусство убеждать. М.: Фаир-Пресс, 2003. 304 с.
7. *Колотілова Н.А.* Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 272 с.
8. *Москвин В.П.* Аргументативная риторика: теоретический курс для филологов. Изд. 2-е, перераб. и доп. Ростов н/Д: Феникс, 2008. 637 с.
9. *Платон.* Діалоги. К.: Основи, 1995. 395 с.
10. *Промови, що змінили світ.* 2-ге видання, перероб. Харків: Фоліо, 2021. 314 с.
11. *Уолтон Д.* Аргументы ad hominem. М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2002. 351 с.
12. *Хазагеров Г.Г., Лобанов И.Б.* Риторика. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. 384 с.
13. *Хоменко І.В.* Еристика: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 280 с.
14. *Цицерон М.Т.* Три трактата об ораторском искусстве. М.: «Наука», 1972. 472 с.
15. *Щербина О.Ю.* Логіка та юридична аргументація: монографія, К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. 303 с.
16. *Perelman Ch. and Olbrechts-Tyteca L.* The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation. (J. Wilkinson and P. Weaver Trans.) Notre Dame : University of Notre Dame Press (original work published in 1958), 1969. 566 p.
17. *Perelman Ch.* The realm of rhetoric (W. Klubank, Trans.). Notre Dame : University of Notre Dame Press, 1982. 185 p.